

กระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
ของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่*
The Process of Creating Relationships Between Schools and
the Community of Primary Schools in Doi Tao District
Chiang Mai Province

อนวัช รังสรรค์^{1**} , พนมพร จันทรปัญญา^{1***}
Anawat Rangsan^{1**} , Panomporn Jantarapanya^{2***}

¹หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
เลขที่ 120 ถนนมหิดล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50100

¹Master of Education (Education Administration), The Faculty of Education,
The Far Eastern University

120 Mahidol Road, Muang District, Chiang Mai Province 50100

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ความคิดเห็นของชุมชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียน
ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และ 2) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ
โรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน
จำนวน 43 คน และผู้แทนผู้ปกครองจำนวน 27 คน ในปีการศึกษา 2559 รวมจำนวน 70 คน เครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา
เป็นแบบเลือกตอบและการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่และร้อยละและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาตาม
ความคิดเห็นของชุมชนมีดังนี้ 1.1) ด้านการให้บริการชุมชน ชุมชนส่วนใหญ่เห็นว่ามี การปฏิบัติในด้านนี้
เกือบร้อยละ 100 ทุกข้อ ยกเว้น ข้อการจัดให้มีการสอนหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับวิชาชีพให้แก่ชุมชนนั้นไม่มีการ
ปฏิบัติถึงร้อยละ 51.4 1.2) ด้านการขอความร่วมมือจากชุมชน ส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติ

*เรียบเรียงจากรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา: ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ
กระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

**ผู้เขียนหลัก

อีเมล:takkerey@gmail.com

***อาจารย์ที่ปรึกษา (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจําหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น)

โดยในส่วนที่ไม่มี การปฏิบัติพบว่า มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้น 1.3) ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนจากความคิดเห็นของชุมชน พบว่า การประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงข่าวสารและแนวทางการดำเนินการของโรงเรียน มีการปฏิบัติร้อยละ 100 ส่วนในข้ออื่น ๆ ที่ไม่มี การปฏิบัติเกือบร้อยละ 50 เช่น การจัดทำวารสารประจำปี ไม่มีการปฏิบัติร้อยละ 47.1 การจัดทำแผนงานโครงการ และปฏิทินกิจกรรมของโรงเรียน ไม่มีการปฏิบัติร้อยละ 48.6 1.4) ด้านคณะกรรมการสถานศึกษาชุมชนเห็นว่ามี การปฏิบัติ โดยการ จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ การประสานงานร่วมกับคณะกรรมการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาโรงเรียน เป็นต้น ส่วนการสัมภาษณ์พบว่า 1) ด้านการให้บริการชุมชนโรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่มีการสอนหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับวิชาชีพให้กับชุมชน โดยให้เหตุผลว่าชุมชนไม่ค่อยให้ความสนใจในเรื่องนี้ เนื่องจากส่วนใหญ่ต้องประกอบอาชีพอยู่แล้ว รวมถึงโรงเรียนเองอาจจะขาดแคลนบุคลากรและงบประมาณในการดำเนินการ ส่วนการให้บริการด้านสถานที่แก่ชุมชน บางครั้งสภาพแวดล้อมและทรัพย์สินของโรงเรียนก็เกิดความเสียหาย ดังนั้นโรงเรียนและชุมชนควรร่วมมือกันในการช่วยดูแลความเรียบร้อย เช่นการแต่งตั้งครูเวร ชุมชนช่วยกันสอดส่องดูแล 2) ด้านการขอความร่วมมือจากชุมชน ชุมชนควรให้ความร่วมมือแก่โรงเรียนตามที่ได้รับ การเชิญหรือร้องขอ เช่น การบริจาคทรัพย์ และการร่วมมือกันสอดส่องดูแลเยาวชนของชุมชน 3) ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน พบว่ามักจะมีลักษณะไม่เป็นทางการ เช่น การประกาศเสียงตามสาย การฝากนักเรียนไปบอกผู้ปกครอง เป็นต้น เนื่องจากงบประมาณของโรงเรียนมักจะทำให้ไปทำงานส่วนอื่นมากกว่า เช่น งานวิชาการ งานอาคารสถานที่ 4) ด้านคณะกรรมการสถานศึกษาพบว่า กรรมการสถานศึกษามักจะมาประชุมไม่ครบ แนวทางแก้ไขคือ ทำให้กรรมการสถานศึกษารู้สึกว่าตนเองมีบทบาทสำคัญ เช่นการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น การให้ข้อเสนอแนะ นอกจากนี้ ควรมีการแจ้งนัดหมายล่วงหน้าระยะเวลาหนึ่ง เพื่อเป็นการลดปัญหาการขาดประชุมของคณะกรรมการ ส่วนผลจากการศึกษากระบวนการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน พบข้อเสนอแนะในการสร้างกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังนี้ ด้านการให้บริการชุมชน โรงเรียนควรเป็นตัวกลางในการดึงหน่วยงานของรัฐมาให้บริการชุมชน ด้านการขอความร่วมมือจากชุมชน ควรจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดูแลงานด้านชุมชนสัมพันธ์ ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ควรจะศึกษาชุมชนในพื้นที่เพื่อที่จะใช้การประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนนั้น ๆ ด้านคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนควรทำให้สมาชิกทุกคนรู้สึกเป็นส่วนสำคัญ มีการนัดหมายล่วงหน้าในการประชุมด้วยระยะเวลาที่เหมาะสม

คำสำคัญ

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนประถมศึกษา กระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

Abstract

This research aimed to 1) analyze community feedback to the school working on community relationships 2) examine Schools-Community Relationships Process of primary schools in Doi Tao District, Chiang Mai Province. The research population included 43 headmen and 27 guardian representatives in the academic year 2016. The total number was 70 people. The research instruments were questionnaires about the school-community relationships of primary schools and the additional interviews on interesting issues were analyzed from questionnaires results. The data were analyzed by using frequency and percentage and content analysis.

The findings were as follows: 1) Regarding the community service, most communities agreed that it was operated almost at percent with all items except that the teaching provision or vocational training for the communities was not performed at 51.4 percent. 2) Related to the community cooperation, most of them commented that it was performed whereas there were only a few non-performing activities. 3) According to the school public relations, the communities thought that the guardian meetings to clarify news and how to operate the schools were performed at 100 percent while other items with inactive operation were almost at 50 percent, such as the annual journal preparation was not performed at 47.1 percent, the preparation for making school plans, projects and activity calendars was not operated at 48.6 percent. 4) Regarding the school board, the communities commented that it was performed by arranging the school board meetings regularly, coordinating with the board to solve any problems and developing the schools, etc. In addition, the interviews were found as follows. 1) Related to the community services, most schools did not provide teaching or vocational trainings to the communities by reasoning that they were not interested in this matter since most of them had to do their own jobs as usual including the schools themselves might lack personnel and budget for operation. According to the facility services for the communities, sometimes the school environment and property were damaged. Therefore, the schools and the communities should work together to help maintain everything in order like the appointment of community teacher on duty to help with monitoring. 2) Regarding the request for community cooperation, the communities should cooperate with the schools as invited or requested, such as donation and collaboration to monitor the community youth. 3) Related to the school public relations, it was found that it was usually unofficial including wire broadcasting, guardians were informed by students, etc. because much more school budget was often used for other tasks, such as academic affairs, buildings and places. 4) According to the school board, it revealed that some of them were often absent from the meetings. The solution was to make them

realize their important roles like letting them express their opinions, make suggestions. Moreover, the appointments should be scheduled in advance to reduce the absence from board meetings.

2) The result of the study the process of creating relationships between schools and the community. Regarding the community service, the school should be the intermediary in getting government agencies to serve the community. Related to the community cooperation, should establish a community relations committee in order to create general involvement. According to the school public relations, it is important to study the community in order to use public relations appropriate to the context of the community. Regarding the school board, the school should make every member feel important and Make an appointment in advance with the appropriate time.

Keywords

School-Community Relationships, Primary Schools, School-Community Relationships Process

บทนำ

การบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นหนึ่งในภารกิจทางการบริหารการศึกษาของผู้บริหาร เป็นการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับชุมชนซึ่งเป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคลากรในสถานศึกษา อันได้แก่บรรดาผู้บริหารของโรงเรียน และคณะครูในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เช่น ครอบครัวยุวชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถานที่ราชการ องค์กรเอกชน และสถาบันสังคมอื่น ๆ เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน เป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย นับตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การวางแผน การดำเนินการและการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผล เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เช่น การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การสอนให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ที่บ้านหรือนำไปใช้ในชุมชน หรือนำความรู้ไปช่วยแก้ปัญหาในชุมชน บุคคลในสถานศึกษาไปร่วมกิจกรรมในชุมชน สถานศึกษาขอความช่วยเหลือจากชุมชน สถานศึกษาให้ความช่วยเหลือชุมชน สถานศึกษาใช้ทรัพยากรในชุมชน เป็นต้น เนื่องจากโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ดังนั้น Veerachat (1999) ได้ให้ความมุ่งหมายและวิธีการปฏิบัติในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนไว้ว่า

- 1) เพื่อสร้างเสริมสัมพันธภาพระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพราะจะเป็นเครื่องมือเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มาร่วมมือกันปฏิบัติการต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้บรรลุเป้าหมายอันเดียวกันตามที่กำหนด
- 2) เพื่อสร้างเสริมความรู้สึกเป็นเจ้าของให้แก่ชุมชน เนื่องจากโรงเรียนเป็นสาธารณสมบัติที่ชุมชนเป็นเจ้าของอยู่แล้วหากแต่มอบหมายให้คณะครูเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ ซึ่งมีผู้บริหารเป็นหัวหน้า
- 3) เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียน ซึ่งอาจแบ่งได้เป็นหลายประเภท เช่น การกำหนดความมุ่งหมายและนโยบาย

การบริหารโรงเรียน การบริหารอาคารสถานที่ ตลอดจนการพัฒนาทางด้านวิชาการ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ในอันที่จะพัฒนาบุตรหลานของเขา

4) เพื่อฟื้นฟูและรักษาวัฒนธรรมของชุมชน ในชุมชนมีวัฒนธรรมประจำอยู่มากมาย ทั้งที่เป็นขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา วัฒนธรรม เหล่านี้เป็นเครื่องมือสร้างสรรค์ความดีของชุมชน เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวเป็นศูนย์รวมจิตใจ และเป็นสัญลักษณ์ของชุมชน ชุมชนรักและหวงแหนอย่างยิ่ง หากโรงเรียนได้มีการทำการฟื้นฟูและถ่ายทอดให้แก่เยาวชน ชุมชนจะให้ความร่วมมือทุกประการเพราะชุมชนมองว่านั่นเป็นการกระทำเพื่อชุมชน

5) เพื่อสร้างความกลมกลืนระหว่างบ้านกับโรงเรียน เป็นที่ยอมรับว่าโรงเรียนเป็นหน่วยงานของชุมชน ดำเนินงานเพื่อพัฒนาคนสำหรับชุมชน โรงเรียนกับชุมชนจึงมีการปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน จากเหตุผลข้างต้น ถ้าหากโรงเรียนและชุมชนไม่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันก็อาจจะส่งผลกระทบต่อมา อาทิ เกิดความขัดแย้งระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชน จำนวนนักเรียนลดลงเนื่องจากผู้ปกครองย้ายบุตรหลานของตนเองไปเรียนโรงเรียนอื่น ผู้บริหารและครูไม่มีกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ โรงเรียนทรุดโทรมลง หรืออาจถึงขั้นต้องปิดตัวลงไปกลายเป็นโรงเรียนร้างไปอย่างน่าเสียดายด้วยสาเหตุทั้งหลายที่กล่าวมาข้างต้นนี้ จึงเป็นเหตุจูงใจให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ว่าชุมชนมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนด้านความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นอย่างไร รวมถึงศึกษากระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ว่ามีขั้นตอนเป็นอย่างไร เช่น การศึกษาชุมชนโดยละเอียด การวางแผนร่วมกับชุมชน การทำการประชาสัมพันธ์โรงเรียน การจัดตั้งโครงการที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นต้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นของชุมชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนด้านความสัมพันธ์กับชุมชนในอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

ทบทวนวรรณกรรม

1. กระบวนการความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน Veerachat (1999, 51-54) ได้อธิบายให้กระบวนการในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ ดังนี้ 1) ศึกษาชุมชนโดยละเอียด สิ่งแรกที่จะต้องศึกษา คือ ลักษณะของชุมชนโดยละเอียด นับตั้งแต่ส่วนประกอบโครงสร้าง วัฒนธรรม ประเพณี อาชีพ สถานภาพทางเศรษฐกิจ ทรัพยากร ความต้องการ รวมทั้งทัศนคติและความเชื่อต่าง ๆ ที่มีต่อการศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้โรงเรียนจะต้องมีแผนงานเกี่ยวกับชุมชน โดยครูในโรงเรียนช่วยกันวางแผน และต้องทำความเข้าใจกับครูทุกคนเกี่ยวกับความมุ่งหมายและแนวปฏิบัติเพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปในทิศทาง

เดียวกัน 2) จัดรายการประชาสัมพันธ์แก่ชุมชน นับเป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะทำให้ชุมชนทราบความเคลื่อนไหวในกิจการของโรงเรียนทุกระยะและเป็นกระบวนการสร้างความเข้าใจอันดีให้แก่ชุมชนต่อโรงเรียน 3) ออกเยี่ยมเยียน การเยี่ยมเยียนชุมชนนั้นเป็นการติดต่อสัมพันธ์แบบสองทาง ซึ่งช่วยให้โรงเรียนและชุมชนได้เข้าใจกันมากขึ้น การเยี่ยมเยียนชุมชนควรทำแบบกันเอง ไม่เป็นทางการ ไม่มีพิธีติดงอมากนัก และควรทำอย่างเป็นปกติสม่ำเสมอ 4) จัดให้มีกรรมการศึกษาของชุมชน หรือที่เรียกว่าคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ร่วมกำหนดนโยบายกำหนดความมุ่งหมายรวมทั้งมีหน้าที่สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนให้กับโรงเรียน 5) จัดกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี เพื่อเป็นการฟื้นฟูและรักษาวัฒนธรรมเหล่านี้ไว้ และพยายามให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับกิจกรรมเหล่านี้มากที่สุด เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันและมีความกลมกลืนระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 6) เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนเกี่ยวกับกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณี ครูอาจไม่มีบทบาทมากนัก เพียงแต่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนส่วนกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นอยู่ นับเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องใช้เวลานาน ครูอาจมีบทบาทเป็นที่ปรึกษาและลงมือปฏิบัติในโอกาสที่ควร 7) ให้บริการแก่ชุมชน เป็นการบริการที่โรงเรียนจัดให้แก่ชุมชน เช่น อาคารสถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ โต๊ะ เก้าอี้ ความรู้ และบุคลากร เป็นต้น โดยยึดหลักการที่ว่า "ทั่วถึงคือให้บริการแก่คนในชุมชนทุกคน ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ทนทาน คือทำอะไรให้สิ่งที่ให้บริการนั้นคงทนถาวร ซึ่งในหลักนี้อาจจะต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมร่วมกันด้วย โดยสอดคล้องกับนิยามบทบาทของโรงเรียนกับชุมชนที่ Poompan (2014, 121) ได้สรุปว่า โรงเรียนเป็นสถาบันของชุมชน ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนบุตรธิดาของชุมชนนั้น ๆ เมื่อบุตรธิดาได้รับการศึกษาแล้วก็อาศัยอยู่ในชุมชนนั้น ดังนั้นชุมชนจึงควรมีส่วนที่จะรับรู้และกำหนดได้บ้างว่าบุตรธิดาของพวกเขาควรจะมีลักษณะอย่างไร มีความสามารถด้านไหน ทำอะไรได้บ้าง และในอนาคตจะเป็นอย่างไร

2. หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน เป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย นับตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การวางแผน การดำเนินการและการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผล เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (Ballangpattama, 2008) ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมนี้มีทั้งข้อดีและข้อจำกัดโดย Mettkarunchit (2010, 32-34) ได้แจกแจงไว้ ข้อดี เช่น การบริหารแบบมีส่วนร่วมจะทำให้งานมีประสิทธิภาพและคุณภาพที่ดี มีความผิดพลาดน้อยกว่าการทำงานแบบคนเดียว ช่วยให้งานสำเร็จลงได้ในเวลาอันรวดเร็ว เป็นต้น เพราะมีการแบ่งหน้าที่กันทำเป็นการสร้างสรรค์ให้มีการระดมสรรพกำลังจากบุคคลต่าง ๆ เช่น พลังความคิด สติปัญญา ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ เป็นต้น ส่วนข้อจำกัดของการบริหารแบบมีส่วนร่วม เช่น การบริหารแบบมีส่วนร่วมบางครั้งขาดความยืดหยุ่น ไม่คล่องตัว เนื่องจากต้องอาศัยการพบปะพูดคุย หรือการประชุมจึงไม่เหมาะสำหรับงานที่เร่งด่วน การไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองทำให้เกิดการก้าวร้าวหน้าที่ซึ่งกันและกัน การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น ถ้าหากมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งจนอาจจะกลายเป็นเปิดช่องทางให้มีการแบ่งฝักฝ่ายกัน จนทำให้กิจกรรมนั้นล่าช้าหรือล้มเหลวได้ เป็นต้น

3. **การประชาสัมพันธ์โรงเรียน** เป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง หมายถึง การประชาสัมพันธ์ จะให้ข่าวสาร และข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง อันมิได้เป็นการโฆษณาชวนเชื่อด้วยกลลวงๆ เพื่อทำให้เกิดความร่วมมือขึ้นระหว่างกลุ่มประชาชน หน่วยงาน องค์กร สถาบัน และสังคม รวมทั้งทำให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างบุคลากรภายในหน่วยงาน องค์กร และสถาบันกับฝ่ายบริหาร ดังนั้น จึงเกิดความร่วมมือร่วมใจกันทุกฝ่าย และส่งผลดีต่อหน่วยงาน องค์กร และสถาบันในภาพรวม (Tungchitpermkwamdee, 2000, 8)

4. **การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน** ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนนั้น มีปัจจัยอันเป็นเงื่อนไข การเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนที่จะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ โดย Tula (2013) ได้ให้แนวคิดไว้ ดังนี้

- 1) การให้บริการทางวิชาการ โดยทำให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน เป็นศูนย์รวมทางวิชาการ แหล่งรวบรวมข้อมูล ศูนย์รวมวัฒนธรรมและภูมิปัญญา โดยมีครูเป็นผู้นำทางปัญญา สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้เต็มศักยภาพ เช่น ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ แพลตฟอร์มทางการเกษตร แหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สวนสมุนไพร เป็นต้น
- 2) การสร้างความคุ้นเคยกับสมาชิกของชุมชน ครูและผู้บริหารโรงเรียน ควรเข้าหา เข้าใจ เข้าถึง ชาวบ้าน หรือผู้นำชุมชนก่อน ทำอย่างไรให้เกิดความรู้ ความรัก ความสนิทสนม ก่อเกิดทั้งน้ำใจ ไมตรี ความมีสมานฉันท์เชิงญาติมิตร
- 3) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาช่วยกันจัดการศึกษา พัฒนาโรงเรียน การจัดการเรียนการสอน ทั้งในรูปแบบกำกับ ส่งเสริม สนับสนุน ปรับปรุง พัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 4) การประชาสัมพันธ์ เป็นสิ่งจำเป็นที่โรงเรียนควรสร้างความเข้าใจที่ดีต่อชุมชน เพราะอาจมีบางสิ่งบางอย่างที่เข้าใจไม่ตรงกัน อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โรงเรียนควรมีรูปแบบประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย ให้เข้าถึงชุมชนได้ทุกที่ ทุกเมื่อ ทุกโอกาส ที่เหมาะสม นอกจากนั้น Sumption & Engstrom (1966 cited in Poompan, 2014, 126-127) กล่าวถึงหลักการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า การที่จะให้โรงเรียนมีความสัมพันธ์ต่อชุมชนอย่างแท้จริงนั้น ผู้บริหารต้องมีความเชื่อและศรัทธา ดังนี้

- 1) โรงเรียนรัฐบาลได้มาจากการลงทุนของประชาชน บรรดาผู้บริหารและครูมักจะทำยอมรับว่าพวกเขานั้นเป็นข้าราชการของรัฐบาลมากกว่าเป็นข้าราชการของประชาชน และยังไม่ยอมรับว่าประชาชนทั้งหลายที่ส่งบุตรหลานมาเรียนนั้น ความจริงแล้วเป็นผู้ที่ได้ร่วมลงทุนเพื่อการศึกษาแห่งชาติเช่นกัน และบุคลากรทางการศึกษาเหล่านั้นมีหน้าที่ที่จะต้องให้บริการการศึกษาแก่บุตรหลานของประชาชน เพราะเป็นความจริงที่ว่า โรงเรียนรัฐบาลนั้นได้มาจากการลงทุนของประชาชนนั่นเอง
- 2) การผดุงไว้ซึ่งเสรีภาพทางวิชาการและความคิดในสังคมที่ต้องการพัฒนาตนเองตามระบอบประชาธิปไตย การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นแต่ไม่ใช่ทั้งหมด เพราะการศึกษาอาจทำให้คนเป็นเผด็จการหรือกดขี่ผู้คนได้เช่นกัน ดังนั้นหากเป็นไปได้โรงเรียนควรมีความเป็นอิสระเพื่อให้บริการการเรียนรู้อย่างเต็มที่ ไม่ถูกครอบงำเพื่อหวังผลประโยชน์ด้วยบุคคลหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ประชาชนมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็น การแสดงออก วิพากษ์วิจารณ์ โรงเรียนเองก็ควรรับฟังความคิดเห็น คำติชมจากชุมชนด้วยความเต็มใจ เพื่อประโยชน์โดยรวมของชุมชนนั่นเอง
- 3) ความสำคัญของการที่ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการศึกษา ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการศึกษาทุกระดับ

เพราะการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนไม่ว่าจะเป็นระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ หรือระดับหมู่บ้าน การที่จะให้ประชาชนธรรมดามีส่วนร่วมในการศึกษานั้นต้องมีการแนะนำจากนักวิชาการ ซึ่งอาจจะเป็นในรูปแบบของการประชุม การจัดปฐมนิเทศ การวางแผนโครงสร้าง เป็นต้น การมีส่วนร่วมใด ๆ ในการศึกษาของประชาชนนั้นต้องกระจายไปอย่างทั่วถึง ผ่านการถกเถียงกันถึงข้อดีข้อเสียอย่างรอบคอบและมีเหตุผล มีแบบแผน มีขอบเขต และปรับให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ นอกจากนี้ Sujjanan (2011) ได้กล่าวว่า ใครบ้างที่ได้รับประโยชน์จากการศึกษา ซึ่งนอกจาก ตัวผู้เรียนเอง และบุคลากรทางการศึกษาแล้ว ผู้ที่ได้ประโยชน์จากการศึกษาก็คือสังคมหรือชุมชน เช่นครอบครัวของผู้เรียน ประชาชนผู้เสียภาษีให้กับรัฐ ซึ่งรัฐก็นำภาษีนั้นมาจัดการศึกษาให้กับสังคมอีกต่อหนึ่ง หรือผู้ที่จบการศึกษาไปแล้วในอนาคตก็จะนำความรู้ความสามารถที่มีอยู่มาสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่ชุมชนต่อไป

วิธีการวิจัย

1. **ประชากร** ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านในอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 43 คน และผู้แทนผู้ปกครองซึ่งเป็นหนึ่งในคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 27 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 70 คนในปีการศึกษา 2559

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 2 ชุด ดังนี้ ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา เป็นแบบเลือกตอบ ซึ่งแบ่งตามขอบเขตเนื้อหาของการวิจัย 4 ด้าน คือ 1) ด้านการให้บริการชุมชน 2) ด้านการขอความร่วมมือจากชุมชน 3) ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน 4) ด้านคณะกรรมการสถานศึกษา วิเคราะห์หาค่าความถี่โดยใช้ความถี่และร้อยละ ตอนที่ 2 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา เป็นแบบสอบถามปลายเปิด นำมาวิเคราะห์หาค่าความถี่และมีการนำเสนอแบบสรุปนำเสนอแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบ พิจารณา โดยการหาค่าความถี่โดยตรงของแบบสอบถามโดยพิจารณาใช้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 เป็นต้นไป จากนั้นนำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด ไปทดลองใช้กับชุมชนที่อาศัยอยู่ในตำบลบงตัน อำเภอดอยเต่าและนำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด ที่ผ่านการทดลองใช้แล้วไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ .852 ส่วนเครื่องมือชุดที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์

3. **การเก็บรวบรวมข้อมูล** ชุดที่ 1 แบบสอบถามขอหนังสือจากสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยาสถกอรัน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลกับประชากร คือ ผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านในอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 43 คน และผู้แทนผู้ปกครองซึ่งเป็นหนึ่งในคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 27 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 70 คนในปีการศึกษา 2559 จากนั้นจึงติดต่อนัดหมายวันเวลาในการเก็บข้อมูลกับประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 70 คน ซึ่งได้กลับคืนมาทั้งสิ้น 70 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามพบว่ามีความสมบูรณ์ทุกฉบับ ส่วนชุดที่ 2 การสัมภาษณ์ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาวิเคราะห์ประเด็นที่น่าสนใจ โดยนำไปใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านที่เป็นกรรมการสถานศึกษาด้วย จำนวน 4 คน

4. **การวิเคราะห์ข้อมูล** แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้ความถี่และร้อยละและวิเคราะห์จากประเด็นที่น่าสนใจที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามมาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์เช่น ข้อที่ไม่มีการปฏิบัติในอัตราส่วนเกินร้อยละ 50 ขึ้นไป หรือการตอบปัญหาและข้อเสนอแนะในลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกัน เป็นต้น เมื่อได้คำตอบแล้วจึงนำมาสังเคราะห์ออกมาเป็นการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาระบบการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอเป็นข้อเสนอแนะระบบการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ผลการวิจัย

1. วิเคราะห์ความคิดเห็นของชุมชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

1.1 **ด้านการให้บริการชุมชน** พบว่า ในแต่ละข้อนั้น ชุมชนส่วนใหญ่เห็นว่ามี การปฏิบัติ โดยข้อที่เห็นว่ามี การปฏิบัติร้อยละ 100 ได้แก่ การจัดให้ครูออกเยี่ยมบ้านนักเรียนและผู้ปกครอง เป็นการปฏิบัติ 1 ครั้งต่อภาคการศึกษาถึงร้อยละ 87.1 การเข้าร่วมประเพณีที่ท้องถิ่นจัดขึ้นมีความใกล้เคียงกันในการปฏิบัติ 2-3 ครั้งต่อปีและการปฏิบัติแล้วแต่โอกาสที่ร้อยละ 41.4 และร้อยละ 40 ตามลำดับ ส่วนข้อการเข้าร่วมงานในชุมชนตามโอกาสต่าง ๆ ส่วนใหญ่ปฏิบัติแล้วแต่โอกาสที่ร้อยละ 47.1 ยกเว้น ข้อการจัดให้มีการสอนหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับวิชาชีพให้แก่ชุมชนนั้น ชุมชนเห็นว่าไม่มีการปฏิบัติเกินกว่า กึ่งหนึ่ง คือ ร้อยละ 51.4 ปัญหาที่พบคือ โรงเรียนขาดแคลนอาคาร สถานที่ ในการให้บริการชุมชน หรือ อยู่ในสภาพที่ไม่พร้อมจะให้บริการแก่ชุมชนเช่น สนามฟุตบอลอยู่ในสภาพน้ำท่วมขังและพื้นที่ไม่ราบเรียบ ไม่เหมาะต่อการเล่นกีฬา หรืออาคารห้องประชุมที่จะใช้ในการให้บริการแก่ชุมชน ไม่มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ครบถ้วน เช่น อุปกรณ์คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบปัญหา สภาพแวดล้อมถูกทำลาย ความสกปรกจากขยะ หลังจากมีชุมชนเข้ามาใช้บริการสถานที่ปัญหานี้เกิดขึ้น อันเนื่องจากการเข้ามาใช้บริการสถานที่ของโรงเรียนแล้วไม่มีการดูแลรักษา เช่น พบเศษขุหรือและเศษขยะ ต้นไม้ดอกไม้เสียหายที่อาจเกิดจากการเล่นกีฬาหรือเกิดจากความซุกซนของเด็กที่มาเล่น ส่วนข้อเสนอแนะ คือ โรงเรียนควรมีการจัดครูเวรดูแลความเรียบร้อยในการให้บริการสถานที่แก่ชุมชนและชุมชนเองก็ต้องให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนโดยการช่วยกันสอดส่องดูแลความเรียบร้อยของสมบัติส่วนรวมเพื่อประโยชน์ของทุกฝ่าย เช่น การว่ากล่าวตักเตือนหากพบเห็น การสอนและอบรมบุตรหลานให้มีจิตสำนึกในการรักษาสมบัติของส่วนรวม เป็นต้น สำหรับการสัมภาษณ์เพิ่มเติม มี 2 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 เรื่องการสอนหรือฝึกอบรมทางวิชาชีพให้แก่ชุมชน ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ 3 ใน 4 คน ตอบว่าโรงเรียนยังไม่มีสอนหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับวิชาชีพให้แก่ชุมชน ส่วนสาเหตุที่ไม่มีการปฏิบัตินั้นก็น่าจะมาจากหลายสาเหตุ เช่น ผู้บริหารของสถานศึกษามักจะคิดว่าการสอนหรือฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่ชุมชนนั้นมักจะเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาสายอาชีพต่าง ๆ มากกว่า หรืออาจจะเป็นเพราะวิถีของอาชีพของชุมชนในชนบทนั้นต่างก็ยึดในอาชีพเกษตรกรรม การค้าขาย การรับจ้างอยู่แล้วและอาจจะไม่มีความสนใจในวิชาชีพอื่น ๆ ซึ่งตนเองไม่คุ้นเคยและไม่เคยทำมาก่อนก็ได้

แต่ก็มีบางโรงเรียนที่มีการสอนและฝึกอบรมทางวิชาชีพให้แก่ชุมชนเช่นกัน เนื่องจากอาชีพบางอาชีพในชุมชนนั้นไม่ได้เป็นงานประจำเช่น อาชีพรับจ้าง ส่วนอาชีพเกษตรกรรมบางประเภทนั้นไม่ได้มีงานให้ทำตลอดทั้งปี แต่จะทำเฉพาะช่วงฤดูเก็บเกี่ยว ดังนั้นช่วงเวลาที่เหลือนั้นว่างงาน หรือผู้สูงอายุที่เลยวัยเกษียณไปแล้วแต่อยากหาอาชีพเสริมเล็ก ๆ น้อย ๆ ทำในยามว่าง ซึ่งหลักสูตรที่มีการฝึกอบรมให้กับชุมชน เช่น การทอผ้า (ทอหูก) การย้อมสีผ้าด้วยวัสดุจากธรรมชาติ การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ เป็นต้น ส่วนประเด็นที่ 2 คือ การให้บริการด้านสถานที่แก่ชุมชนของโรงเรียนที่เมื่อใช้งานแล้วมักจะมีปัญหาเรื่องสภาพแวดล้อมตามมาซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ตอบเป็นเสียงเดียวกันว่าส่วนใหญ่ที่ชุมชนใช้งานมากที่สุดคือสนามกีฬา ซึ่งในตอนเย็นหลังเลิกเรียนแล้วจะมีกลุ่มวัยรุ่นไปรวมตัวกันเล่นกีฬา ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ดี แต่ในขณะเดียวกันก็มีบางคนสูบบุหรี่ในสถานศึกษา ทั้งขณะเรียน บางครั้งสภาพแวดล้อมและทรัพย์สินของโรงเรียนก็เกิดความเสียหาย ดังนั้นโรงเรียนและชุมชนควรร่วมมือกันในการช่วยดูแลความเรียบร้อย เช่นการแต่งตั้งครูเวร ชุมชนช่วยกันสอดส่องดูแลรวมถึงการมีข้อตกลงร่วมกันในการใช้บริการอาคาร สถานที่ ว่าต้องมีการปฏิบัติอย่างไร อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ เป็นต้น

1.2 ด้านการขอความร่วมมือจากชุมชน ชุมชนส่วนใหญ่เห็นว่าการปฏิบัติ โดยเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ นั้นชุมชนเห็นว่าการปฏิบัติร้อยละ 100 ซึ่งมีการปฏิบัติอย่างน้อย 1 - 2 ครั้งต่อปีที่ร้อยละ 65.7 ส่วนในข้ออื่น ๆ ที่ชุมชนเห็นว่าไม่มีการปฏิบัติพบว่ามีเพียงส่วนน้อยเท่านั้น เช่น จัดให้มีการเชิญวิทยากรพิเศษจากชุมชนมาให้ความรู้แก่นักเรียนนั้น ไม่มีการปฏิบัติเพียงแค่อ้อยู่ 5.7 ปัญหาของการขอความร่วมมือจากชุมชน คือ คนในชุมชนบางคนไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเท่าที่ควรเช่นการไม่เข้าร่วมในการประชุมผู้ปกครอง ไม่เข้าร่วมกับกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นและเชื่อเชิญ โดยมีข้อเสนอแนะ คือ ชุมชนควรให้ความร่วมมือกับโรงเรียนอย่างเต็มที่ในฐานะที่เป็นเจ้าของโรงเรียนที่แท้จริง ไม่ว่าจะเป็นการเข้าประชุมผู้ปกครองหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนเชื่อเชิญ และจะช่วยให้ยิ่งขึ้นชุมชนควรมีส่วนช่วยเหลือในการซ่อมแซมพัฒนาโรงเรียนอย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง ส่วนการสัมภาษณ์เพิ่มเติม เรื่องชุมชนให้ความร่วมมือกับโรงเรียน ผู้ให้สัมภาษณ์บอกว่าเท่าที่สังเกตดูชุมชนส่วนใหญ่ก็ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนดี มีเพียงส่วนน้อยหรือบางคนเท่านั้นมักจะไม่ค่อยให้ความร่วมมือ มีกิจกรรมที่ชุมชนร่วมมือกับโรงเรียนหลายกิจกรรม เช่น อาสาสมัครชุมชนร่วมมือกับโรงเรียนในการทำแหล่งเพาะพันธุ์ปลาลอยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการต่อต้านใช้เลือดออก แต่ในบางครั้งชุมชนและผู้ปกครองก็ยังมีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นน้อย ดังนั้นชุมชนจึงควรจะมีบทบาทที่ให้ความร่วมมือแก่โรงเรียน เช่น การให้ความร่วมมือกับโรงเรียนตามที่ได้รับเชิญหรือร้องขอการร่วมกันพัฒนาโรงเรียน การซ่อมแซมโรงเรียน การบริจาคทรัพย์สิน การร่วมมือกันสอดส่องดูแลเยาวชนของชุมชน เป็นต้น

1.3 ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน พบว่าในการประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงข่าวสารและแนวทางการดำเนินการของโรงเรียน ชุมชนเห็นว่าการปฏิบัติร้อยละ 100 ซึ่งส่วนใหญ่ปฏิบัติอย่างน้อย 1 ครั้งต่อภาคการศึกษาที่ร้อยละ 81.4 ส่วนในข้ออื่น ๆ ที่น่าสนใจ เช่น การจัดทำวารสารประจำปี ไม่มีการปฏิบัติร้อยละ 47.1 การจัดทำจดหมายข่าว ไม่มีการปฏิบัติร้อยละ 42.9 จัดทำแผนงานโครงการ ปฏิทินกิจกรรมของโรงเรียน ไม่มีการปฏิบัติร้อยละ 48.6 ตามความเห็นของชุมชนปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

ที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ พบว่า โรงเรียนยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์โรงเรียนเท่าที่ควร ซึ่งพบว่ายังมีหลายโรงเรียนที่ยังไม่มีการปฏิบัติในด้านการประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้การประชาสัมพันธ์โรงเรียนที่เกิดขึ้นนั้นมักจะมีลักษณะไม่เป็นทางการไม่เป็นลายลักษณ์อักษร หลายโรงเรียนไม่มีจัดทำวารสารประจำปี ไม่มีการจัดทำจดหมายข่าวเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้แก่ชุมชน ส่วนข้อเสนอแนะบอกว่า โรงเรียนไม่ควรละเลยการประชาสัมพันธ์ เพราะการประชาสัมพันธ์เป็นการสร้างค่านิยมและทัศนคติที่ดีให้เกิดกับหน่วยงาน และทำให้ชุมชนและโรงเรียนเกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน โดยโรงเรียนอาจจะอาศัยการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนตนเองและชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

จากการสัมภาษณ์ เรื่องการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนต่อชุมชน ได้รับคำตอบว่าโรงเรียนยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ซึ่งที่ผ่านมาโรงเรียนก็ไม่ได้ให้ความสำคัญกับงานทางด้านนี้เท่าไร เพราะงบประมาณของโรงเรียนมักจะใช้ไปกับงานส่วนอื่น เช่น งานวิชาการ งานอาคารสถานที่มากกว่า นอกจากนี้ชุมชนชนบทที่มีขนาดเล็กอาจจะทำให้ผู้บริหารคิดว่าไม่จำเป็นต้องใช้การประชาสัมพันธ์ที่เป็นทางการมากนัก ดังนั้นรูปแบบการประชาสัมพันธ์โรงเรียนที่พบเห็นส่วนใหญ่จึงไม่เป็นทางการมากนัก บางครั้งชี้แจงผ่านการประชุม บางครั้งอาศัยการกระจายข่าวจากนักเรียนถึงผู้ปกครอง การประชาสัมพันธ์โดยใช้เสียงตามสายของหมู่บ้าน ส่วนการประชาสัมพันธ์ในลักษณะของวารสารประจำปี จดหมายข่าวนั้นมีน้อยมากหรือเป็นแบบนาน ๆ ครั้ง และบางโรงเรียนนั้นไม่มีลักษณะการประชาสัมพันธ์เช่นนี้เลย

1.4 ด้านคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชนส่วนใหญ่เห็นว่ามี การปฏิบัติ โดยข้อที่ชุมชนเห็นว่ามีการปฏิบัติร้อยละ 100 ได้แก่ จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ มีการปฏิบัติ 1 ครั้งต่อภาคการศึกษา ร้อยละ 67.1 ประสานงานร่วมกับคณะกรรมการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาโรงเรียน ปฏิบัติอย่างน้อย 1 ครั้ง ที่ร้อยละ 51.4 และร่วมรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากมติในการประชุม คณะกรรมการสถานศึกษา มีการปฏิบัติเป็นประจำ ร้อยละ 55.7 ปัญหาที่พบ คือ มีการจัดการประชุม คณะกรรมการในแต่ละภาคเรียนน้อยเกินไป คือ 1 หรือ 2 ครั้งต่อภาคเรียน ทำให้บางครั้งเมื่อเกิดปัญหาขึ้นแล้วแก้ปัญหาไม่ทันการโดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเร่งด่วน เมื่อแก้ไขปัญหาล่าช้าอาจจะทำให้โรงเรียนสูญเสียผลประโยชน์ และเมื่อมีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวนสมาชิกของคณะกรรมการสถานศึกษามักจะมาไม่ครบและปัญหานี้เกิดขึ้นบ่อย โดยมีข้อเสนอแนะคือ ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทมากกว่าที่เป็นอยู่เป็นการทำให้คณะกรรมการสถานศึกษารู้สึกว่าตัวเองมีความสำคัญต่อที่ประชุม และสถานศึกษา ไม่ใช่เพียงแต่ตำแหน่งลอย ๆ ที่ได้รับไปเข้าร่วมประชุมเป็นพิธีแต่บทบาทการตัดสินใจส่วนใหญ่อยู่กับบุคลากรทางฝั่งครูและผู้บริหารโรงเรียน สำหรับการสัมภาษณ์เพิ่มเติมประเด็นที่ 1 เรื่องบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีต่อโรงเรียน ได้รับคำตอบจากการสัมภาษณ์ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ กรรมการสถานศึกษาควรจะมีบทบาทต่าง ๆ ในที่ประชุม เช่น เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง ในการเข้าร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอ ร่วมพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ในที่ประชุม การแสดงความคิดเห็น การให้ข้อเสนอแนะ การรับรู้ปัญหาและการร่วมกันรับผิดชอบต่อสิ่งที่เกิดขึ้น และควรมีการเรียกประชุม กรรมการสถานศึกษาทุกครั้งที่เกิดปัญหาหรือมีการกำหนดแนวทางของสถานศึกษา ซึ่งไม่จำเป็นต้องรอให้ถึง

วาระการประชุมประจำปีก็ได้ และประเด็นที่ 2 เรื่องการขาดประชุมของคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่ากรรมการสถานศึกษาที่ไม่มาร่วมในการประชุมส่วนใหญ่จะติดภารกิจส่วนตัว หรือภารกิจอื่น ๆ ที่อาจจะกะทันหัน แต่อย่าลืมว่าคณะกรรมการสถานศึกษานั้นเป็นผู้ที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นตัวแทนของโรงเรียน และชุมชน ดังนั้นคณะกรรมการสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่ควรเสียสละในกิจธุระส่วนตัวเพื่อทำให้สมกับบทบาท และหน้าที่รับผิดชอบของตนเอง เว้นเสียแต่ว่ากิจนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญมาก หรือเรื่องความเจ็บป่วย ส่วนมาตรการของโรงเรียนส่วนใหญ่สำหรับผู้ที่ไม่มาร่วมประชุมคือ จะต้องยอมรับมติใด ๆ ที่เกิดขึ้นในที่ประชุมนั้น สำหรับการประชุมที่นอกเหนือจากการประชุมตามปกติควรมีการแจ้งนัดหมายล่วงหน้าช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อเป็นการลดปัญหาการขาดประชุมของคณะกรรมการ

2. กระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาออกมาเป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้ ดังนี้

2.1 ด้านการให้บริการชุมชน โรงเรียนควรจะศึกษาผลตอบรับที่ได้จากความคิดเห็นของชุมชนมีการวางแผนร่วมกับชุมชนว่าส่วนใดที่ต้องการให้โรงเรียนดำเนินการ ส่วนใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข มีการทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการดูแลรักษาอาคารสถานที่ของโรงเรียน รวมถึงการออกเยี่ยมเยียนชุมชน และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนให้มากขึ้น

2.2 ด้านการขอความร่วมมือจากชุมชน โรงเรียนควรทำการประชุมร่วมกันกับชุมชน โดยอาจมีการแต่งตั้งกรรมการด้านความร่วมมือกับชุมชนในการขอความร่วมมือต่าง ๆ อธิบายถึงผลดีผลเสีย ว่าบุตรหลานของคนในชุมชนจะได้อะไรจากการที่ชุมชนให้ความร่วมมือแก่โรงเรียน เช่น โรงเรียนประหยัดงบประมาณจากการซ่อมแซมอาคารสถานที่ ทำให้เหลืองบประมาณในการจัดสรรสิ่งอื่นให้แก่นักเรียนต่อไป

2.3 ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน โรงเรียนควรศึกษาชุมชนในพื้นที่ว่าเป็นอย่างไร เพื่อใช้การประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนนั้น ๆ เช่น ชุมชนที่เป็นชนเผ่าก็อาจจะใช้การออกเยี่ยมเยียนพบปะพูดคุยให้มากขึ้นเพื่อแสดงถึงความจริงใจ ส่วนชุมชนที่อ่านออกเขียนได้ก็ให้ใช้การประชาสัมพันธ์ทั้งทางวาจาและแบบลายลักษณ์อักษร เพื่อให้มีความรู้สึกเป็นทางการ

2.4 ด้านคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนควรทำให้กรรมการทุกท่านรู้สึกเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการประชุม รับฟังทุกความคิดเห็นในที่ประชุม การลงมติในที่ประชุมควรมีเหตุผลมารองรับเสมอ แจกแจงถึงผลดีผลเสียในการลงมตินั้น และที่ประชุมควรมีนโยบายในการแจ้งรายละเอียดของที่ประชุมให้กับผู้ขาดการประชุมอยู่เสมอ

การอภิปรายผลการวิจัย

1. **ด้านการให้บริการชุมชน** จากผลการวิจัยที่พบว่าในแต่ละท้องถิ่นส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ปกติของโรงเรียนที่จะต้องให้บริการชุมชน ตามที่ Veerachat (1999, 51-54) ได้กล่าวในวิธีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนไว้ว่า การเยี่ยมเยียนชุมชนนั้นเป็นการติดต่อสัมพันธ์แบบสองทางซึ่งช่วยให้โรงเรียนและชุมชนได้เข้าใจกันมากขึ้นและควรทำอย่างเป็นปกติสม่ำเสมอ แต่ข้อที่น่าสนใจและขัดแย้งกับทิศทางของข้ออื่น ๆ ในด้านการให้บริการชุมชน คือ การจัดให้มีการสอนหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับวิชาชีพให้กับชุมชน นั้นไม่มีการปฏิบัติถึงร้อยละ 51.4 หรือเกินกว่าครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดที่เป็นเช่นนี้อาจจะมาจากหลายสาเหตุ เช่น การขาดแคลนซึ่งบุคลากรและงบประมาณที่จะดำเนินการ ซึ่งคล้ายคลึงกับ Ramaboth (1993) ที่ได้ศึกษาไว้ คือ ครูมีภาระหน้าที่มากแล้วทำให้ไม่มีคนที่จะมารับหน้าที่ในส่วนนี้ การขาดแคลนซึ่งงบประมาณในการดำเนินการ ขาดแคลนแหล่งวิทยากรในการให้ความรู้ ผู้ปกครองมีฐานะยากจนที่ต้องดิ้นรนเพื่อเศรษฐกิจของครอบครัวมากกว่าจะมาให้ความสนใจกับการฝึกอบรมวิชาชีพที่เหมือนกับเป็นกิจกรรมยามว่าง เป็นต้น ส่วนข้อเสนอแนะกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า โรงเรียนควรจะศึกษาผลตอบรับที่ได้จากความคิดเห็นของชุมชน มีการวางแผนร่วมกับชุมชนว่าส่วนใดที่ต้องการให้โรงเรียนดำเนินการ ส่วนใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข มีการทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการดูแลรักษาอาคารสถานที่ของโรงเรียน รวมถึงการออกเยี่ยมเยียนชุมชน และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนให้มากขึ้น นอกจากนี้โรงเรียนอาจจะแก้ไขปัญหาโดยการเป็นตัวกลางที่จะดึงหน่วยงานของรัฐมาหมุนเวียนให้บริการชุมชน เช่น เกษตรตำบล เกษตรอำเภอ หน่วยฝึกอบรมวิชาชีพของรัฐ หน่วยงานส่งเสริมสุขภาพอนามัย เป็นต้น โดยโรงเรียนเป็นผู้สนับสนุนด้านอาคาร สถานที่ และการจัดการ ซึ่งข้อเสนอแนะนั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ Runthat (1999) จากการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่องการปฏิบัติงานการให้บริการแก่ชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษา ที่พบว่า ด้านการให้บริการด้านอาชีพ มีการปฏิบัติอยู่ในลำดับสุดท้าย ซึ่งเป็นสิ่งที่โรงเรียนควรทำการแก้ไขให้ดีขึ้น

2. **ด้านการขอความร่วมมือจากชุมชน** จากที่พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติ อาจจะสะท้อนได้ว่าชุมชนส่วนใหญ่นั้นให้ความร่วมมือกับชุมชนเป็นอย่างดีซึ่ง Sujjanan (2011, 49) ได้กล่าวว่า การศึกษาซึ่งนอกจากตัวผู้เรียนเอง และบุคลากรทางการศึกษาแล้ว ผู้ที่ได้ประโยชน์จากการศึกษาก็คือสังคมหรือชุมชนนั่นเอง ผลการวิจัยที่ได้รับจึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thanakwang (2013) ที่พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมติดตามผลการเรียน และเอาใจใส่การเรียนของนักเรียน สนับสนุนและมาร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นอย่างน้อย 1 กิจกรรม ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสมควรที่ชุมชนควรจะให้ความร่วมมือแก่โรงเรียน โดยการให้ความร่วมมือกับโรงเรียนตามที่ได้รับทราบหรือร้องขอและงานวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับข้อเสนอแนะกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ โรงเรียนควรทำการประชุมร่วมกันกับชุมชน โดยอาจมีการแต่งตั้งกรรมการด้านความร่วมมือกับชุมชนในการขอความร่วมมือต่าง ๆ อธิบายถึงผลดีผลเสียว่าบุตรหลานของคนในชุมชนจะได้อะไรจากการที่ชุมชนให้ความร่วมมือแก่โรงเรียน เช่น โรงเรียนประหยัดงบประมาณจากการซ่อมแซมอาคารสถานที่ ทำให้เหลืองบประมาณในการจัดสรรสิ่งอื่นให้แก่เด็กนักเรียนต่อไป

3. **ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน** จากผลการวิจัยที่พบว่า การจัดทำวารสารประจำปี ไม่มีการปฏิบัติร้อยละ 47.1 การจัดทำจดหมายข่าว ไม่มีการปฏิบัติร้อยละ 42.9 จัดทำแผนงานโครงการ ปฏิทินกิจกรรมของโรงเรียน ไม่มีการปฏิบัติร้อยละ 48.6 แม้จะไม่ใช่อะไรที่ใหญ่โตแต่ก็มีส่วนเกี่ยวเนื่องกันซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ว่า ชุมชนชนบทนั้นมักจะเป็นชุมชนขนาดเล็กที่ผู้คนในชุมชนรู้จักกันอย่างทั่วถึงจึงเห็นว่าจะไม่มีความจำเป็นในการประชาสัมพันธ์โรงเรียนอย่างเป็นทางการประชาสัมพันธ์โดยอาศัยวาทะก็น่าจะเพียงพอ แต่อย่าลืมว่าการอาศัยเพียงวาจา นั้นย่อมมีโอกาสที่จะเกิดความผิดพลาดของข้อมูลเมื่อมีการบอกต่อ ๆ กันไป ดังที่ Tungchitpermkwandee (2000, 8) ได้ให้ความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ไว้ว่า การประชาสัมพันธ์จะให้ข่าวสาร และข้อเท็จจริงที่ถูกต้องอันมิได้เป็นการโฆษณาชวนเชื่อด้วยกลวาจาเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจอันดีและร่วมมือร่วมใจกันทุกฝ่าย นอกจากนั้นสาเหตุอื่น ๆ ที่ไม่มีการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของลายลักษณ์อักษร ซึ่งอาจจะเพราะอุปสรรคทางด้านภาษา เนื่องจากพื้นที่ในอำเภอคอยเต้านั้นมีโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่หมู่บ้านของกลุ่มชนเผ่าที่พอจะพูดสื่อสารภาษาไทยได้เล็กน้อย แต่ไม่สามารถที่จะอ่านตัวหนังสือภาษาไทยออกได้ สำหรับข้อเสนอแนะกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนคือ โรงเรียนควรศึกษาชุมชนในพื้นที่ว่าเป็นอย่างไร เพื่อใช้การประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนนั้น ๆ เช่น ชุมชนที่เป็นชนเผ่าก็อาจจะใช้การออกเยี่ยมเยียนพบปะพูดคุยให้มากขึ้นเพื่อแสดงถึงความจริงใจ ส่วนชุมชนที่อ่านออกเขียนได้ก็ให้ใช้การประชาสัมพันธ์ทั้งทางวาจาและแบบลายลักษณ์อักษร เพื่อให้มีความรู้สึกเป็นทางการ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Kumarsith (2011) ที่พบว่า โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ มีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น และได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามเกือบครึ่งได้เสนอปัญหาไว้ คือ ภาษาเป็นอุปสรรคต่อการสื่อสารเนื่องจากชุมชนใช้ภาษาชนเผ่าในการสื่อสาร

4. **ด้านคณะกรรมการสถานศึกษา** พบว่าความคิดเห็นส่วนใหญ่มีการปฏิบัติร้อยละ 100 เกือบทั้งหมด แต่ปัญหาที่พบคือเมื่อมีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวนสมาชิกมักจะมาไม่ครบ ซึ่งอาจจะเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น การไม่มีเวลาว่างมาเข้าร่วมประชุมเนื่องจากต้องคำนึงถึงปากท้องของครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ ติดภารกิจส่วนตัว การเจ็บไข้ได้ป่วย หรือกรรมการบางท่านอาจจะมีความรู้สึกของตัวเองไม่ได้มีความสำคัญกับที่ประชุม เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งเป็นไปในทำนองเดียวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมที่ Mettkarunchit (2010, 267-270) ได้กล่าวไว้ว่า ขณะที่กรรมการบางท่านต้องการที่จะมีเกียรติและได้รับการยกย่องในฐานะของกรรมการสถานศึกษา แต่กรรมการบางท่านอาจจะต้องคำนึงถึงปากท้องและเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นหลัก จึงไม่ค่อยมีเวลาว่างไปร่วมกิจกรรมกับสถานศึกษาซึ่งเป็นไปในการทำนองเดียวกับข้อเสนอแนะกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนคือ โรงเรียนควรทำกิจกรรมการทุกท่านรู้สึกเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการประชุม รับฟังทุกความคิดเห็นในที่ประชุม การลงมติในที่ประชุมควรมีเหตุผลรองรับเสมอ แจกแจงถึงผลดีผลเสียในการลงมตินั้น และที่ประชุมควรมีนโยบายในการแจ้งรายละเอียดของที่ประชุมให้กับผู้ขาดการประชุมอยู่เสมอ

สรุป

จากการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า โดยรวมส่วนใหญ่โรงเรียนมีการปฏิบัติเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการให้บริการชุมชน ชุมชนส่วนใหญ่เห็นว่ามีการปฏิบัติในด้านนี้ ยกเว้นข้อการจัดให้มีการสอนหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับวิชาชีพให้แก่ชุมชนนั้น ชุมชนเห็นว่าไม่มีการปฏิบัติเกินกว่าครึ่งหนึ่ง คือ ร้อยละ 51.4 ด้านการขอความร่วมมือจากชุมชน แม้บางครั้งจำนวนของคนในชุมชนที่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนอาจจะไม่ได้มาครบทั้งหมดแต่ด้านการขอความร่วมมือจากชุมชนแล้วถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน มีหลายข้อที่พบว่าการประชาสัมพันธ์โรงเรียนนั้นไม่มีการปฏิบัติเกือบครึ่งหนึ่ง ด้านคณะกรรมการสถานศึกษา มีการปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็ยังพบปัญหาอยู่บ้าง เช่น การขาดประชุมของกรรมการสถานศึกษา จำนวนครั้งการประชุมที่น้อยหรือเว้นระยะนานเกินไปที่อาจจะทำให้แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ทันการ ส่วนผลจากการศึกษาระบบการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านการให้บริการชุมชน โรงเรียนควรเป็นตัวกลางในการดึงหน่วยงานของรัฐมาให้บริการชุมชน ด้านการขอความร่วมมือจากชุมชน ควรจัดตั้งคณะกรรมการด้านเพื่อดูแลงานด้านชุมชนสัมพันธ์ ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ควรจะศึกษาชุมชนในพื้นที่เพื่อที่จะใช้การประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนนั้น ๆ ด้านคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนควรทำให้สมาชิกทุกคนรู้สึกเป็นส่วนสำคัญ มีการนัดหมายล่วงหน้าในการประชุมด้วยระยะเวลาที่เหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยและข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อนำไปเป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 โรงเรียนควรจะมีการให้บริการชุมชนในด้านการสอนหรือฝึกอบรมทางวิชาชีพให้กับชุมชน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า มีการปฏิบัติด้านนี้ไม่ถึงร้อยละ 50 ซึ่งโรงเรียนอาจจะแก้ไขได้โดยการเป็นตัวกลางในการดึงหน่วยงานของรัฐมาให้บริการชุมชน

1.2 โรงเรียนและชุมชนควรร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการที่จะคอยดูแลงานด้านชุมชนสัมพันธ์ โดยเฉพาะ

1.3 โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ และใช้การประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนนั้น ๆ เพื่อเป็นการสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา และเป็นการสร้างค่านิยมและทัศนคติที่ดีให้เกิดขึ้นกับหน่วยงาน เพราะเมื่อชุมชนและโรงเรียนเกิดความเข้าใจอันดีต่อกันการช่วยเหลือและร่วมมือก็จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 การประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาควรจะมีการประชุมกันทุกครั้งเมื่อมีการหาแนวทางการปฏิบัติของโรงเรียนและมีปัญหาเกิดขึ้นเพราะไม่เช่นนั้นอาจจะทำให้แก้ปัญหาได้ไม่ทันการ และควรมีการนัดหมายในการประชุมล่วงหน้าในระยะเวลาที่เหมาะสมเพื่อลดการขาดประชุมของคณะกรรมการ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในขอบเขตเนื้อหาอื่น ๆ เช่น การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความครอบคลุมและหลากหลายในด้านเนื้อหาของการวิจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในพื้นที่อื่น ๆ เพราะจากวิถีชีวิตและมุมมองที่แตกต่างกันอาจจะทำให้ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยนั้นออกมาแตกต่างกัน

2.3 เปลี่ยนประชากรที่ใช้ในการเรื่องวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจากที่เคยใช้ประชากรเป็นคนจากชุมชนให้เปลี่ยนมาใช้ประชากรที่เป็นบุคลากรภายในโรงเรียน

2.4 การเปลี่ยนวิธีการวิจัยที่จะใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เช่น การเปลี่ยนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย หรือเปลี่ยนจากการวิจัยเชิงปริมาณเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นต้น

References

- Ballangpattama, T. (2008). Role of people in educational engagement. Retrieved August 26, 2017, from <https://www.gotoknow.org/posts/200818>. [in Thai]
- Kumarsith, B. (2011). Performance of school and community relations of primary schools in Gonggoi Sub-district, Sop Moei District, Mae Hong Son Province. Independent Study, Master of Education Chiangmai University. [in Thai]
- Mettkarunchit, M. (2010). Participation of education management: People local government and government service. (3rd ed.). Nonthaburi: Bookpoint. [in Thai]
- Poompan, P. (2014). Education and and community development. Nakhon Ratchasima: Nakhon Ratchasima Rajabhat University. [in Thai]
- Ramaboth, P. (1993). A study of state and problems of school and community relations administration of small secondary schools under the jurisdiction of the Department of General Education, Educational Region Eight. Thesis Master of Education, Chulalongkorn University. [in Thai]
- Runthat, M. (1999). Community service performance of primary schools under The Office of Primary Education in Nakhon Phanom province. Independent Study Master of Education, Mahasarakham University. [in Thai]
- Sujjanan, J. (2011). Lifelong education and community development. Bangkok: Odeonstore. [in Thai]
- Thanakwang, S. (2013). Parental participation in education management of Sarasas Witaed Lanna School Chiangmai. Independent Study, Master of Education, The Far Eastern University. [in Thai]
- Tula, S. (2013). School and community. Retrieved August 26, 2017, from <https://www.gotoknow.org/posts/355438>. [in Thai]
- Tungchitpermkwamdee, W. (2000). Public relations and business. Bangkok: Physics Center. [in Thai]
- Veerachat, P. (1999). Creating a school-community relationship. Bangkok: Odeonstore. [in Thai]